

ע"פ 4295/15 - המערער: ג'אבר אלצאנע נגד המשיבה: מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4295/15

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן

כבוד השופט ח' מלצר

כבוד השופטת ע' ברון

המערער: ג'אבר אלצאנע

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 16.6.2015 בת"פ 45078-01-14 שניתן על ידי כבוד השופט א' אינפלד

תאריך הישיבה: ו' באדר ב' התשע"ו (16.3.2016)

בשם המערער: עו"ד סמיר אבו עאבד

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט א' אינפלד) בת"פ 45078-01-14 מיום 16.6.2015, במסגרתו הושת על המערער עונש של 6.5 שנות מאסר בפועל, וכן הופעל עונש מאסר מותנה בן 12 חודשים שהוטל על המערער בתיק אחר באופן מצטבר; 12 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו עבירת סם מסוג פשע; חילוט סכום במזומן בסך 1,400 ש"ח; וקנס בסך 30,000 ש"ח. כן פסל בית המשפט המחוזי את המערער מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה למשך 3 שנים מיום שחרורו.

כתב האישום

2. המערער הורשע בבית המשפט המחוזי, לאחר הליך של הוכחות, בעבירה של סחר בסם מסוכן, לפי סעיף 13 וסעיף 19א לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973; וקשר לפשע, לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977. על פי המתואר באישום הראשון בכתב האישום, אשר הוגש נגד המערער ושני בניו (להלן: נאשם 2 ונאשם 3), ביום 28.5.2013 המערער פנה לסוכן משטרה (להלן: הסוכן) והציע לו לקנות סמים מסוכנים מסוג הרואין וקוקאין. לצורך ביצוע העסקה, ביום 21.7.2013 בשעה 12:30 לערך, נפגשו המערער ונאשם 3 עם הסוכן. בפגישה, המערער סיפר לסוכן כי מחירו של גרם הרואין עומד על 140 ש"ח, וכן הזמין את הסוכן לביתו לקבלת דוגמית סם להתרשמות. בהמשך לאמור, הסוכן נסע לבית הנאשמים, והמערער ונאשם 2 מסרו לידיו 0.4 גרם הרואין ו-0.5 גרם קוקאין. בהמשך לכך, ביום 24.7.2013 חזר הסוכן אל בית הנאשמים, שם מסר למערער 14,000 ש"ח, תמורתם קיבל 100.3 גרם הרואין. על פי המתואר באישום השני, ביום 5.8.2013 בשעה 15:00 לערך, הסוכן מסר למערער 14,000 ש"ח וקיבל תמורתם 100.9 גרם הרואין. על פי המתואר באישום השלישי, ביום 3.10.2013 המערער סיפר לסוכן כי ברשותו הרואין במחיר של 120 ₪ לגרם, והציע לו דוגמית של הסם האמור. בעקבות זאת, ביום 15.10.2013 בשעה 11:28 לערך, הסוכן הגיע לבית הנאשמים, שם מסר לו המערער 0.8 גרם הרואין.

גזר הדין של בית המשפט המחוזי

3. ביום 16.6.2015 גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער. בית המשפט המחוזי עמד על הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, על הנסיבות הקשורות בביצועה ועל מדיניות הענישה הנהוגה. באשר לפגיעה בערכים חברתיים, בית המשפט המחוזי עמד על הפגיעה של עבירות סחר בסמים בסדר הציבורי, שלום הציבור ובריאותו, ועל כך שהן מובילות לנזקים עקיפים חמורים נוספים, לרבות זנות ועבירות רכוש קשות. בית המשפט המחוזי מצא כי נסיבות ביצוע העבירה הן חמורות, בין היתר נוכח סוגו וכמותו של הסם בו סחר המערער, וכן ריבוי האישומים נגדו. בית המשפט התייחס גם לכך שלא נגרם נזק מוחשי מביצוע העבירה, שכן הסם הנסחר הגיע לידי המשטרה, אך עמד על הנזק הפוטנציאלי הרב הגלום במעשיו של המערער ועל הסיכון במעשים אלו לערך החברתי המוגן. באשר למספר האירועים, בית המשפט המחוזי ציין כי ניתן היה לראות בכל אישום כאירוע בפני עצמו, אולם לבסוף מצא לנכון לראות את האישום הראשון והשני כאירוע אחד, ואת האישום השלישי כאירוע אחר בעל יוזמה עבריינית נפרדת - בשל סוג איכות שונה של הסם; מחיר שונה; שלב ביצוע שונה - מסירת דוגמית בלבד; וכן הפרש הזמן המשמעותי בין האירוע השלישי לשני האירועים הראשונים. לאחר שבית המשפט המחוזי עמד על מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות מן הסוג שביצע המערער, נקבע כי מתחם העונש ההולם, לעניין האישום הראשון והשני, נע בין 3 ל-7 שנות מאסר; ולעניין האישום השלישי, בין 10 ל-24 חודשי מאסר.

עמוד 2

4. בית המשפט המחוזי לא מצא מקום להקל בעונש משיקולי שיקום בדרך של סטייה מהמתחם שקבע, בנימוק שהמערער לא הראה בהתנהגותו כל אינדיקציה כי בכוונתו לפעול על מנת לשקם את חייו. בקביעת העונש בתוך המתחם, שקל בית המשפט המחוזי לקולה את הודייתו במיוחס לו - אף שהודגש כי אין לתת לדבר משקל רב באשר לא ניתנה ההודיה לפני ניהול התיק, וכי לקיחת האחריות מצידו היא מועטה וחלקית; נסיבות חייו האישיות והמשפחתיות הקשות, לרבות הבושה שחש בכך שסיבך את ילדיו בסמים; ומצבה הכלכלי הקשה של משפחתו. בית המשפט שקל לחומרה את עברו הפלילי הרב הכולל, בין היתר, הרשעות בעבירות סמים, תקיפה ורכוש; העובדה כי תלוי ועומד כנגדו מאסר על תנאי; מסוכנותו כפי שהוערכה על ידי שירות המבחן; העובדה שאינו מורתע ממאסר בפועל או על תנאי. לנוכח כל האמור, בית המשפט המחוזי גזר את עונשו של המערער ברף העליון של מתחם העונש של שני האישומים הראשונים, תוך כדי ששקלל תוספת מסוימת בעונש המבטאת הצטברות חלקית בגין האישום השלישי, כאמור בפסקה 1 לעיל. עוד מצא בית המשפט כי נוכח עברו המכביד של המערער, ראוי כי אופן הפעלת המאסר על תנאי שעמד לחובתו יהיה בהצטברות מלאה. מכאן הערעור שלפנינו.

הערעור

5. המערער טוען בערעורו כי בית המשפט המחוזי שגה בגזירת דינו והטיל עליו עונש החורג מעבר לעונש הראוי לאור נסיבות העניין והשיקולים הרלבנטיים. לעמדתו, בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא נתן את המשקל הראוי להמלצות שירות המבחן, כמו גם לעובדה שטען בפני שירות המבחן כי הוא מעוניין לשקם את חייו. עוד טוען המערער כי בית המשפט המחוזי התעלם מנסיבות חייו הקשות, מהיותו אדם מבוגר, וממכלול השיקולים אשר לשיטתו מצדיקים חריגה ממתחם העונש שנקבע וזאת מחמת שיקום. בעניין זה, המערער גורס כי בית המשפט המחוזי טעה עת העדיף את הפן העונשי-הרתעתי בעניינו על פני הפן השיקומי, וזאת בפרט כשמדובר בעבירות שבוצעו בצוותא חדא עם אחרים. לבסוף המערער טוען, כי רצף השתלשלות העניינים אינו עולה לכדי מספר אירועים אלא לאירוע אחד בלבד.

6. מנגד, טוענת המשיבה כי יש לדחות את הערעור. לשיטתה, העונש שנגזר על המערער ראוי ומתחשב דיו בנסיבות לקולה. המשיבה עומדת על חלקו האקטיבי של המערער באירועים - על כך שהוא היה המוציא לפועל והוא זה שהורה לילדיו כיצד לפעול. כן מדגישה המשיבה כי מדובר בעבירות סמים חמורות, וכי למערער עבר פלילי רב אשר אף הוא מצביע על מסוכנותו הגבוהה. בנוסף, המשיבה גורסת כי אין מקום לסטות ממתחם הענישה או מהעונש הקונקרטי שנקבע למערער משיקולי שיקום, בייחוד נוכח השלב הראשוני שבו מצוי הליך השיקום בעניינו.

תסקיר שירות המבחן

7. ביום 8.3.2016 הוגש תסקיר שירות מבחן משלים בעניינו של המערער. מן התסקיר עולה כי המערער השתלב במסגרת מקצועית, וכי ביצע את תפקידו באופן חיובי, אחראי ורציני. לאחר זאת שולב בקבוצת חונכים והביע מוטיבציה להשתלב בתוכנית לטיפול בבעיית התמכרותו לסמים. בתאריך 20.10.2015 החל בתוכנית הטיפולית, וכיום הוא נמצא בשלב הראשון מתוך שלושת שלבי הטיפול הקיימים בתכנית. להתרשמותם של גורמי הטיפול בכלא, המערער מביע מוטיבציה להשתקם ולשנות את אורחות חייו, ומבין כי יוכל לעשות זאת רק אם יתמיד בהליך הטיפול.

דין והכרעה

8. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית אלא

במקרים חריגים (ראו: ע"פ 3050/15 אבו רגייג נ' מדינת ישראל (21.7.2015); ע"פ 5931/11 עבדולייב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014)). לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור ולאחר שמיעת הצדדים בפנינו, אנו סבורים כי המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם מקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

9. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתן של עבירות סחר והפצת סמים מסוכנים ועל הצורך להיאבק בהן באמצעות ענישה משמעותית ומרתיעה:

"אכן, נגע הסמים הפוגע קשות בחברתנו מחייב מלחמת חורמה והעונשים שיגזרו על ידי בתי המשפט בשל עבירות סמים צריכים להשתלב במאבק הכולל להדברת הנגע. על כן, יש ליתן משקל ממשי לשיקול ההרתעתי אל מול השיקולים האישיים, אשר משקלם יהיה נמוך יותר במקרים כגון אלה" (ע"פ 9482/09 ביטון נ' מדינת ישראל (24.7.2011)).

בענייננו, המערער סיפק לסוכן המשטרה כמות בלתי מבוטלת של סם מסוג הרואין, וכן סם מסוג קוקאין, אשר השלכות השימוש בהם עלולות להיות הרסניות. בנוסף, כתב האיטום מלמד על מרכזיותו של המערער בעסקת הסמים ובכל הנלווה לה: המערער הוא שהיה בקשר ישיר עם הסוכן עת הציע לו לקנות את הסמים; הוא זה שמסר את פרטי העסקה והציע לסוכן לבוא לביתו לקבלת דוגמיות סם; ואליו הועבר התשלום בכל אחד מן המפגשים.

10. איננו מקבלים את טענת המערער לפיה לא ניתן משקל מספק לנסיבות המקרה ולנסיבותיו האישיות. גזר דינו של בית המשפט המחוזי מפורט היטב, לאורכו הוא מונה את כלל הנסיבות הקשורות ושאינן קשורות בביצוע העבירה באופן מסודר ומנומק, תוך מתן התייחסות רחבה לנסיבותיו האישיות של המערער וביניהן: עברו הפלילי; מצבו המשפחתי הקשה והיותו אב לשני הנאשמים האחרים; היותו אסיר ברישיון; המסוכנות הנשקפת ממנו; והודייתו. בית המשפט המחוזי שקל היטב נסיבות אלה וקבע על פיהן את עונשו של המערער, בשים לב לכך שאינו נקבע ברף העליון של המתחם. על כן, איננו רואים מקום להתערבות בעונש שהוטל.

11. בנוסף סבור המערער כי היה מקום להטיל עליו ענישה מקלה יותר בהתאם להערכת שירות המבחן. לעניין זה, ידועה ההלכה לפיה תסקיר שירות המבחן, על אף הערכת מקצועיותו הרבה, מהווה המלצה בלבד ובית המשפט רשאי להפעיל את שיקול דעתו בהתחשב בכלל האינטרסים העומדים לפניו (רע"פ 4144/15 אבו אלטיף נ' מדינת ישראל (16.6.2015); ע"פ 2235/08 פלוני נ' מדינת ישראל (17.11.2008); בש"פ 5309/05 צמח נ' מדינת ישראל (29.6.2005)). בית המשפט המחוזי התייחס לתסקיר שירות המבחן עת נתן גזר דינו, ואיננו מוצאים מקום להתערב בשיקול דעתו.

12. זאת ועוד, המערער מלין על כך שבית המשפט המחוזי לא עשה שימוש בסעיף 40ד לחוק העונשין וחרג ממתחם הענישה לקולה בשל שיקולי שיקום. אמנם, בהתאם לסעיף רשאי בית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם, אם מצא כי "הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". אך במקרה שלפנינו, אף שהמערער החל לפסוע בנתיב השיקום, הדרך לכך עוד ארוכה ובוודאי שאין מצב הדברים עולה כדי "סיכוי של ממש שישתקם".

13. לבסוף, המערער טוען כי היה מקום לשפוט את מעשיו כאירוע יחיד המערב סמים. גם טענה זו אין בידינו לקבל. הלכה היא שאין בסיווג כשלעצמו כדי להצדיק את התערבותנו, אלא העונש שהוטל בסופו של יום (ראו בהקשר זה: ע"פ 2420/15 אבטליון נ' מדינת ישראל, פסקה 16-17 (29.11.2015); ע"פ 9308/12 עיסא נ' מדינת ישראל, פסקה 101 (30.7.2015); ע"פ 6341/14 בן אישטי נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (8.7.2015)). בית המשפט המחוזי דן בהרחבה בסוגיה זו בגזר דינו (עמ' 7-9), ומקובלת עלינו מסקנתו כי המדובר בשני אירועים שונים, כמו גם העונש שהשית לבסוף על המערער. אשר על כן, דין הערעור להידחות.

14. סוף דבר, הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"ד בניסן התשע"ו (2.5.2016).

שופטת

שופט

שופט